Kwaliteitskader Directe Instructie (DI-model)

Het model voor effectieve, directe instructie kent in de toepassing voor risicoleerlingen een aantal uitdagingen. Bij de verschillende stappen worden extra alertheid en inspanningen gevraagd van de leerkracht en – daarop afgestemd – van de behandelaar. Binnen het *PD-leerlingentraject* is het waardevol om een aantal onderdelen van de effectieve, directe instructie nog eens samen onder de loep te nemen, en met name die aspecten die belangrijk zijn voor risicoleerlingen.

Het traditionele directe instructiemodel bestaat uit de volgende stappen:

Het directe instructiemodel		
1	Terugblik	Voorkennis activeren: wat weten risicoleerlingen al over het lesdoel?
2.	Oriëntatie op leerdoel	Wat gaan we leren en waarom?
3.	Uitleg/instructie	Uitleg met voorbeelden en checken of de iedereen het begrepen heeft.
4.	Begeleid inoefenen	Oefenen onder begeleiding van leerkracht.
5	Zelfstandige verwerking	Eerst checken of risicoleerlingen zover zijn, dan zelfstandig laten werken zonodig met begeleiding van leerkracht.
6.	Evaluatie	Is het leerdoel bereikt? Aandachtspunten voor vervolg.
7.	Terug- en vooruitblik	Wat kun je met het geleerde? Hoe past dit bij de vorige en volgende les?

Het directe instructiemodel (Veenman, e.a. (2001).

Hieronder Is een aantal kwaliteitsindicatoren van het DI-model specifiek voor risicoleerlingen uitgewerkt. Het is de bedoeling dat dit ‘kwaliteitsschema’ ondersteuning biedt voor de professionals in de praktijk bij de interprofessionele dialoog die zij voeren. Ook kan het ingezet worden voor monitoring door casemanager en schoolinterne begeleider. Per onderdeel kunnen professionals opmerkingen maken over de eigen interprofessionele, uitgevoerde kwaliteit. Hetzelfde geldt voor diegenen die de uitvoering monitoren en ondersteunen. De schaal (1-10) is toegevoegd om een eerste waardering te geven en op basis daarvan een concreet en oplossingsgericht gesprek aan te gaan.

Een voorbeeld:
Stellen van reële, hoge verwachtingen met name aan risicoleerlingen van wie de hoge verwachtingen voor een uitdaging zorgen: **waardering: 6**.
Het gesprek kan dan gevoerd worden over wat er in die ‘6’ zit, wat gaat goed (concreet benoemen), wat maakt het moeilijk om hoge verwachtingen te stellen bij bepaalde leerlingen en welke vaardigheden zijn er nodig om hierin nog te verbeteren (concreet benoemen)? De schaal kan helpen om het gesprek concreter en specifieker te maken en bij herhaalde besprekingen vooruitgang te duiden. Het is aan de gebruiker van dit schema om de schaal wel of niet in te zetten.

Criteria voor kwaliteitswaardering van de toepassing van het Directe Instructiemodel voor risicoleerlingen

Naam van de school		*Ruimte voor opmerkingen*
Betreft leerling / groep		
Leerkracht (en)		
Ib'er/zorgspecialist, andere ondersteuners		
Behandelaar		
Reden van aanmelding leerling voor PD-leerlingentraject?		
Doelen Geïntegreerd Handelingsplan-PD (samenvatting)		

Kwaliteitsindicatoren Directe Instructiemodel voor risicoleerlingen	Interprofessionele afstemming	Schaal: 1-10
Voortdurend nagaan of wat onderwezen is ook begrepen is • Verifiëren (binnen korte tijdspannes van 2 à 3 minuten) of risicoleerlingen het begrepen hebben • Het stellen van (controle)vragen aan de hele groep, even afwachten, aansporen van risicoleerlingen (die weinig of nooit reageren) om te antwoorden • Realiseren van eventuele aanpassingen voor risicoleerlingen (instructietempo, meer voorbeelden of re-teaching) • Inschatten of de risicoleerlingen straks het zelfstandig werken aankunnen **Het belang van modellen en demonstreren** • Modelling als krachtige instructiemethodiek: de leerkracht of behandelaar denkt hardop en verwoordt het eigen denkproces • Risicoleerlingen stimuleren om zelf hardop te denken en te verwoorden hoe ze iets gaan aanpakken of hebben aangepakt • Aansporen van risicoleerlingen om modeling toe te passen samen met andere leerlingen (duo's) **Bevorderen actieve betrokkenheid** • Bewust organiseren van actieve betrokkenheid van de risicoleerlingen, zodat hun taakgerichte leertijd toeneemt en er meer leerkansen zijn • Organiseren van coöperatief leren (denken-delen-uitwisselen), waarbij een risicoleerling samen werkt met een goede leerling (een goed model!) • Expliciet uitnodigen van risicoleerlingen om tijdens de klassikale uitwisseling het geleerde te delen		

Kwaliteitsindicatoren Directe Instructiemodel voor risicoleerlingen	Interprofessionele afstemming	Schaal: 1-10

Hoge kwaliteit van verlengde instructie (ON2)
• Het vormgeven van verlengde instructie als *geïntensiveerde instructie* bovenop de basisinstructie (ON1) voor individuele risicoleerlingen of hele kleine groepjes (3-5 risicoleerlingen)
 	
• Verlengde uitlegfase: de instructie wordt opnieuw gegeven en kenmerkt zich door:
  • Meer interactie tussen leerling en leerkracht → zich expliciet tot de risicoleerling richten
  • Werken vanuit de principes van het model van Directe Instructie met nog méér focussen op het bevorderen van vloeiend en geautomatiseerd lezen en spellen
  • Kleinere, voor de leerling haalbare en uitdagende stappen
  • Inzetten van meer gevarieerde leesmaterialen die aansluiten bij de interesses van de risicoleerling
  • Vaker hardop voordoen (modelen) en demonstreren
  • Preteaching: van te voren activeren van kennis die nodig is om de gezamenlijke instructie te kunnen volgen
  • Na herhaalde uitleg veel en passend oefenen en herhalen
  • Bovenal: bieden van meer kwalitatief hoogwaardige leertijd
 	
• Afstemmen op de specifieke begeleidingsbehoeften van risicoleerlingen
  • Helder hebben wat de risicoleerling al kan en waar hij/zij nog problemen mee heeft (dagelijks observeren)
  • Regelmatig aan de risicoleerling vragen waar hij/zij tegenaan loopt en daar iets mee doen
  • Regelmatig toetsen (formatief en summatief) (ook kort tussendoor: toetsend behandelen)
  • Kwalitatieve analyses: foutenanalyse en strategieonderzoek
  • Interprofessioneel uitwisselen van de bevindingen en daar de instructie/interventie op aanpassen		

Kwaliteitsindicatoren Directe Instructiemodel voor risicoleerlingen	Interprofessionele afstemming	Schaal: 1-10
Begeleiding tijdens het zelfstandig werken • Nagaan of het geleerde voldoende begrepen is om zelfstandig aan de slag te kunnen gaan. • Regelmatig observeren van de kwaliteit van het individueel en zelfstandig werken van risicoleerlingen • Door modeling en feedback ook tijdens het zelfstandig werken passende individuele ondersteuning bieden aan risicoleerlingen		
Hoge verwachtingen (omgaan met verschillen en voorkomen van de ‘circle of failure’) • Stellen van reële, hoge verwachtingen in een warme interactie met name aan risicoleerlingen van wie de hoge verwachtingen voor een uitdaging zorgen • Werken aan een goede relatie, waarbij zowel de leerling als professional zich veilig en prettig voelen • Niet op een lager niveau oefenen, maar de instructie intensiveren (zie hierboven) voor die risicoleerlingen die dat nodig hebben • Alle risicoleerlingen gelijke kansen geven om de beurt te krijgen, geef willekeurige beurten (overweeg ‘vinger opsteken’ af te schaffen) • Vergroot de kansen voor het opdoen van succeservaringen voor risicoleerlingen		

In deel 3 (hoofdstuk 4) is het model voor effectieve Directe Instructie nader onderbouwd en is de waarde van dit model voor zowel het vormgeven van instructie op ON1 & ON2 en daarbij aansluitende interventies op ON3 nader uitgewerkt.